

V Bruseli 5. 6. 2019
COM(2019) 527 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2019

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2019

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh², a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv vyhlásený Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Švédsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.
- (2) Správa o krajine na rok 2019 bola pre Švédsko³ uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Švédsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018, následné opatrenia v nadväznosti na

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

² Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

³ SWD(2019) 1026 final.

odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Švédska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019⁴. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že vo Švédsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Najmä nadhodnotené ceny bývania spolu s ďalším zvýšením dlhu domácností predstavujú riziko neusporiadanej nápravy. Vysoký dlh domácností v pomere k HDP sa ďalej zvyšoval. V druhej polovici roku 2017 došlo ku korekcii cien nehnuteľností na bývanie, ktoré sa odvtedy postupne stabilizovali. Napriek tomu indikátory určovania hodnoty naznačujú, že ceny nehnuteľností na bývanie sú vo vzťahu k fundamentom naďalej vysoké. Hoci sa zdá, že bankový sektor je primerane kapitalizovaný, nekontrolovaná korekcia by mala negatívny vplyv na finančný sektor vzhľadom na veľkú expozíciu voči hypotékam domácností. V takomto prípade by vzhľadom na systémové finančné prepojenie mohlo dôjsť aj k negatívnym presahom do susedných krajín. Pokiaľ ide o ponuku bývania, naďalej existujú štrukturálne problematické miesta a stavebná produkcia zoslabla. Hoci sa v posledných rokoch prijali kroky v makroprudenciálnej oblasti na riešenie rastu hypotekárneho dlhu, ich vplyv sa zatiaľ javí ako obmedzený. V politikách pretrvávajú zásadné medzery, najmä pokiaľ ide o daňové stimuly pre vlastníkov nehnuteľností na bývanie a o fungovanie trhu s predajom a prenájmom nehnuteľností na bývanie.

- (3) Švédsko 26. apríla 2019 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2019 a 29. apríla 2019 svoj konvergenčný program na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁵, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí⁶.
- (5) Na Švédsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 vláda plánuje dosiahnuť prebytok vo výške 0,6 % HDP v roku 2019, ktorý by sa mal počas programového obdobia ešte viac zvýšiť. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda⁷ sa počas celého programového obdobia naďalej počíta s prekonaním strednodobého rozpočtového cieľa, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 1 % HDP. Podľa konvergenčného programu na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zníži na 34,5 % v roku 2019 a bude naďalej klesať na úroveň 28,2 % v roku 2022. Zdravé verejné financie a stabilný hospodársky rast sú hlavnými faktormi spôsobujúcimi pokles pomeru

⁴ COM(2019) 150 final.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 z 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁶ COM(2014) 494 final.

⁷ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

verejného dlhu k HDP. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamená v roku 2019 prebytok vo výške 0,5 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 0,6 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada celkovo zastáva názor, že Švédsko podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

- (6) Dlh domácností sa neustále zvyšuje, hoci už aj predtým dosahoval vysoké úrovne. Dlh domácností vzrástol v roku 2018 o 5,5 % na zhruba 88 % HDP a dosiahol 186 % disponibilného príjmu, čo znamená, že patrí k najvyšším v EÚ. Dochádza k tomu najmä v dôsledku vyššieho objemu hypotekárnych úverov spojených s vysokými cenami nehnuteľností a štrukturálnymi deformáciami zvýhodňujúcimi hypotékou financovanú kúpu nehnuteľností. Švédsko zaviedlo v posledných rokoch niekoľko makroprudenciálnych opatrení vrátane sprísneného pravidla splácania v prípade hypoték s vysokým pomerom dlhu k príjmu, ktoré platí od marca 2018, a rozhodnutia o zvýšení proticyklickej kapitálovej rezervy bánk od septembra 2019. Zdá sa však, že doteraz prijaté politické kroky mali celkovo obmedzený vplyv na rast poskytovania hypotekárnych úverov a pokiaľ ide o reformu daňových stimulov v oblasti vlastníctva nehnuteľností a hypotekárneho zadĺženia, neboli prijaté žiadne politické opatrenia.
- (7) Ceny obytných nehnuteľností sa po dlhom období výrazného zvyšovania na konci roku 2017 znížili a odvtedy sú vo všeobecnosti stabilné, pričom ocenenia zostávajú výrazne nad ekonomickými fundamentmi. Ku kľúčovým problémom patria daňové stimuly zvýhodňujúce vlastníctvo obytných nehnuteľností a hypotekárne zadĺženie, ako aj priaznivé úverové podmienky spojené s relatívne nízkymi splátkami hypoték. Napriek výraznému nárastu novej výstavby za posledných päť rokov naďalej pretrváva nedostatok najmä cenovo dostupného bývania v blízkosti veľkých miest. Nová ponuka bývania neuspokojila plánované krátkodobé potreby, ktoré boli odhadnuté na zhruba 90 000 nových bytových jednotiek ročne v období rokov 2018 – 2020. Táto nedostatočná ponuka je spojená so štrukturálnymi nedostatkami, ako je obmedzená hospodárska súťaž v stavebníctve v dôsledku prekážok brániacich vstupu malých a zahraničných firiem na trh, a s možnosťami veľkých developerov ovládať pozemkové zdroje. Bytový fond sa nevyužíva efektívne. Prenájmy pod úrovňou trhových cien na trhu s nájomným bývaním vytvárajú stav pripútanosti a efekty polarizácie na insiderov a outsiderov. Dane z kapitálových ziskov na trhu s nehnuteľnosťami obývanými vlastníckmi obmedzujú mobilitu vlastníkov obydli. Nedostatok bytov a domov sťažuje ľuďom zmenu zamestnania a môže prispievať k medzigeneračnej nerovnosti. Švédske úrady naďalej postupne zavádzajú 22-bodový plán zvýšenia bytovej výstavby a efektivity sektora obytných nehnuteľností. Doteraz neboli prijaté žiadne konkrétne politické kroky na liberalizáciu prísnych predpisov pre trh s nájomným bývaním a na revíziu majetkovej dane z nehnuteľností určených na bývanie obývaných majiteľmi, hoci v januári 2019 oznámila nová vláda plány na zavedenie reforiem v týchto oblastiach po preskúmaní situácie.
- (8) V niektorých odvetviach, ako napríklad v stavebníctve, vo vzdelávaní a v informačných a komunikačných technológiách, sa objavuje nedostatok pracovných síl. Zabezpečenie ponuky špecializovaného ľudského kapitálu je nevyhnutné na podporu investícií do výskumu a vývoja, ako aj na digitalizáciu. Investície do vzdelávania a zručností vrátane digitálnych pomôžu pri riešení týchto výziev. V oblasti vzdelávania sa výsledky zatiaľ mierne zlepšili, no medzi rôznymi sociálnymi skupinami stále existujú veľké rozdiely v úrovni dosiahnutého vzdelania, ktoré sa ešte väčšmi prehĺbujú. Demografický vývoj povedie k zvýšeniu počtu žiakov a zhoršeniu

súčasného nedostatku učiteľov. Situácia migrantov z krajín mimo EÚ a ich potomkov a účinky nedávno prijatých programov si vyžadujú podrobnejšie monitorovanie, keďže integrácia žiakov narodených v zahraničí do školského systému a udržateľné začlenenie migrantov s nízkou kvalifikáciou a migrantov z tretích krajín (najmä žien) do pracovného trhu predstavujú naďalej značnú výzvu.

- (9) Zachovanie investícií do dopravnej infraštruktúry môže prispieť k zlepšeniu mobility pracovnej sily, regionálnej súdržnosti a trhu s obytnými nehnuteľnosťami a podporiť dlhodobý rast produktivity vo Švédsku. Vláda oznámila významné investície do dopravnej infraštruktúry prostredníctvom národného plánu pre infraštruktúru na roky 2018 – 2029 na modernizáciu rôznych druhov dopravy (najmä železničnej a cestnej). Plán zahŕňa veľké investície na rozvoj železničnej siete, ktorými sa podporí presun prepravy tovaru z ciest na železnice, a tým aj znižovanie emisií. Udržanie vysokej úrovne investícií do výskumu a vývoja, priaznivé rámcové podmienky a širšia inovačná základňa sú kľúčom k zabezpečeniu pozície Švédska ako lídra v oblasti inovácií. Inovačný model Švédska tradične spočíval na obmedzenom počte veľkých, celosvetovo aktívnych technologických spoločností. Dôležité je vytvoriť prostredie, ktoré podporuje aj inovačný potenciál malých a stredných podnikov a začínajúcich podnikov. Inovačnú kapacitu Švédska možno ďalej zlepšiť intenzívnejšou spoluprácou medzi akademickou obcou a MSP.
- (10) Predchádzanie praniu špinavých peňazí sa stalo pre Švédsko prioritou v súvislosti s postupne odhaľovaným škandalom prania špinavých peňazí, ktorý sa týka jednej z najväčších finančných inštitúcií v krajine. Švédske a estónske orgány finančného dohľadu spolu s lotyšskými a litovskými partnermi rozbehli spoločné vyšetrovanie. Rámec pre boj proti praniu špinavých peňazí vo Švédsku bol síce posilnený v roku 2017, keď účinnosť nadobudol zákon o praní špinavých peňazí, stále je však dôležité usilovať sa o to, aby sa všetky prípadné pretrvávajúce nedostatky tohto rámca identifikovali a napravili. Problémy pretrvávajú a orgán finančného dohľadu musí prijať ešte dodatočné opatrenia a usmernenia na posilnenie dohľadu v tejto oblasti. Pozornosť by sa mala venovať účinnému vykonávaniu uvedených opatrení, keď budú prijaté.
- (11) Programovanie finančných prostriedkov EÚ na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine⁸. To by Švédsku umožnilo vo vybraných odvetviach využiť uvedené prostriedky čo najlepšie a pritom zohľadniť aj regionálne rozdiely.
- (12) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Švédska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Švédsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku vo Švédsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (13) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a zastáva názor, že Švédsko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

⁸ SWD(2019) 1026 final.

- (14) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a konvergenčný program na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v ďalej uvedenom odporúčaní 1.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Švédsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Riešiť riziká týkajúce sa vysokého dlhu domácností postupným znižovaním daňovej odpočítateľnosti platieb úrokov z hypotekárnych úverov alebo zvýšením periodických daní z nehnuteľného majetku. Stimulovať investície do bytovej výstavby, kde je nedostatok najnaliehavejší, a to najmä odstránením štrukturálnych prekážok výstavby. Zlepšiť efektívnosť trhu s bývaním, a to aj zavedením väčšej pružnosti cien nájomného a prehodnotením koncepcie dane z kapitálových ziskov.
2. Zamerať investičnú hospodársku politiku na vzdelávanie a zručnosti a zároveň zachovať investície do udržateľnej dopravy na modernizáciu jednotlivých druhov dopravy, najmä železníc, a na výskum a inovácie, berúc ohľad na regionálne rozdiely.
3. Zabezpečiť účinný dohľad nad rámcom boja proti praniu špinavých peňazí a jeho presadzovanie.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*